

Rodos Kuşatması 1522

Mehmet Yaşar Ertaş

İstanbul, Timaş Yayınları, 2022, 143 sayfa, ISBN: 978-605-08-4601-0.

Gülbeniz DÜLGER*

Mehmet Yaşar Ertaş, 1992 yılında Marmara Üniversitesi Tarih Öğretmenliği Bölümünden mezun olmuştur. Aynı üniversitenin Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünde yüksek lisansını tamamladıktan sonra “Mora’nın Fethinde Osmanlı Sefer Organizasyonu” adlı tezi ile doktorasını tamamlamıştır. 1994 yılında meslek hayatına öğretmen olarak başlamıştır. Ardından üniversiteye geçen Ertaş, Celal Bayar Üniversitesi ve Marmara Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. 2001 yılında Pamukkale Üniversitesinde öğretim üyeliğine atanmıştır. 2001 yılında yardımcı doçent, 2007 yılında doçent ve 2013 yılında ise profesör olmuştur. 2014 yılından itibaren ise Sakarya Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümünde görev yapmaktadır. Yazar, Osmanlı dönemi savaş tarihi ve seyahatnameler üzerinde çalışmalarına devam etmektedir.

Sultanın Ordusu, Karaağaç-ı Gölhisar (Acıpayam) Kazası, Sırrı Efendi Risâletü’-t- Târih-i Nâdir Şâh, Yazıcı Murtaza Arnavutluk’tan Basra’ya 18. Yüzyılda Kayserili Bir Kâtibin Seyahat Anıları adında dört müstakil kitabı bulunmaktadır. Bunların dışında *Eskiçağ’dan Cumhuriyet’e Homa (Gümüşsü) Tarihi, Osmanlı Dönemi Akdeniz Dünyası, Osmanlı’da Diplomasi, Siyaset ve Savaş, Osmanlı’da Yönetim ve Savaş, Kûtü’l-Amâre 1916, Tarih Bilimi ve Metodolojisi, Tarih ve Diğer Bilimler* adlı editoryal çalışmaları hazırlayan Ertaş, Osmanlı sefer organizasyonu ile sosyal ve ekonomik tarih üzerinde birçok makale kaleme almıştır.

Ele alınan kitap beş bölümden ve alt başlıklardan oluşmaktadır. Yazar, Rodos kuşatmasının tüm

* Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Tarih Bölümü, İstanbul, gulbeniz.dulger@stu.fsm.edu.tr

hatlarını ele almakla birlikte kitabın hemen hemen her sayfasında görsellere, portrelere ve kuşatmanın seyrine dair haritalara yer vererek anlatımı desteklemiştir. Okuyucu, bahsi geçen kişilerin portrelerini, yapılan antlaşmaların yer aldığı görselleri, denetim altında olan yerlere dair haritaları, çeşitli minyatürleri ve birçok kale fotoğraflarını eserde görebilmektedir. Bununla birlikte haritalar sayesinde saldırı yönleri hakkında bilgi sahibi olabilmektedir. 2022 yılında basılan kitap ayrıca, Rodos'un fethinin 500. yıl dönümüne özel olarak yayımlanmıştır.

Kitaba ön sözle başlanmış, daha sonra bölümler hâlinde ilerlenmiştir. Yazar, kitabın ilk bölümünün başlığını "16. Yüzyılda Doğu Akdeniz" olarak belirlemiştir. Bu başlığı da altı alt başlığa bölmüştür: "Rodos Kalesi", "Osmanlıların Gözünde Rodos", "Rodos Şövalyeleri ve Korsanlık Faaliyetleri", "Yeni Bizans: Şehzade Mücadelelerinde Rodos'un Etkisi", "Batı Anadolu'da Katolik Üssü: Bodrum San Pietro Şatosu" ve "İslam'ın Onuru ve Osmanlı'nın Gururu". Burada, II. Mehmed ve Yavuz Sultan Selim'in fethedemediği Rodos'un Kanuni'nin ilk hedefleri arasında olmasından bahsedilmektedir. Rodos Kalesi, öncesinde İtalyan mimariye sahiptir ve bu kalenin planına detaylıca yer verilmiştir. Yine bu bölümde Osmanlı Devleti için Rodos'un çok önemli olduğu belirtilir. Hatta Rodos'un fethedilmesi adım adım anlatılmaktadır. Aynı zamanda Haçlıların Kudüs'ü fethinden sonra ortaya çıkan Rodos Şövalyelerine ve İstanbul'u fetheden Fatih Sultan Mehmed döneminde yer alan korsanlık faaliyetlerine değinilmiştir. Cem Sultan'ın Yıldırım ile mücadelesinde Rodos'a sığınması da burada işlenmiş ve minyatürlerle desteklenmiştir. Diğer yandan yaşanan bütün olaylar çerçevesinde Rodosluların amacının, Osmanlı hâkimiyetini ve politik gücünü zayıflatmak olduğu aşikârdır.

Yazar, ikinci bölümün başlığını "1522 Yılı Rodos Seferi" olarak belirlemiş ve "Sefer Hazırlıkları", "Kanuni Sultan Süleyman'ın İstanbul'dan Sefere Çıkışı", "Kanuni Sultan Süleyman Muğla'da", "Osmanlı Askerî Kuvvetleri" ve "Kuşatma Hazırlıkları" adı altında beş alt başlıkta incelemiştir. Burada, Osmanlıların artık net ve istekli kararı ile Rodos'u fethetmek için hazır oldukları, 1522 yılına gelindiğinde ise Kanuni Sultan Süleyman'ın Rodos seferi için hazırlıklara başladığı görülmektedir. Kanuni'nin İstanbul'dan sefere çıkmasıyla nasıl bir yol izlediği, hangi güzergâhlara uğradığı görsellerle birlikte aktarılmıştır. Böylelikle Kanuni ve ordusunun kuşatma için hazırlıklarını tamamlamasıyla birlikte Ramazan ayının beşinde Rodos'a kuşatmanın başlatıldığından bahsedilmiştir. Ayrıca bu bölüm de diğer bölümlerde olduğu gibi haritalarla desteklenmiş ve kuşatmanın planının yer almasıyla anlatım güçlendirilmiştir.

Üçüncü bölümün başlığı "Kuşatma Başlıyor" olarak belirlenmiş ve "Ramazan Ayında Savaş: Top Cengi", "Osmanlılar Hendekte: Yeraltı Savaşları" ve "Sonbaharda Kuşatma: Savaş Yorgunluğu ve Casusluk" adlı beş alt başlıkta incelenmiştir. Burada, Ramazan ayında başlayan kuşatmaya detaylıca yer verilmiştir. Bir ay süren kuşatma sonucunda herhangi bir ilerleme kaydedilmemiş olsa da Ramazan Bayramı, âdete uygun olarak merasimlerle kutlanmıştır. Kuşatmanın Ramazan ayındaki seyri de bu bölümde yer almaktadır. Daha sonra karadan ve denizden tekrar hücumla geçen Osmanlı Devleti'nin lağımları ve Rodos Kalesi'nden açılan lağım lar görseller ve haritalarla birlikte anlatılmıştır. Ayrıca

Mühendis Gabriel Tadini di Martinengo'nun dâhiyane fikriyle kuşatmaya direnilmesinden ve kuşatmanın engellenmesinden bahsedilmiştir. Öte yandan, ayların geçmesiyle sonbahar gelmiş ve Kanuni Sultan Süleyman'ın bütün şartlara rağmen geri çekilmemekle birlikte, kendinden emin adımlarla Rodos'u fethetmeye karar verdiğiine değinilmiştir. Kuşatmada yer alan casuslarla ilgili bilgilere de değinilmiştir.

Dördüncü bölümün başlığını "Rodos'un Fethi" olarak belirlenmiş ve nihayet Rodos'un fethi gerçekleşmiştir. Yazar, bölümü "Teslim Müzakereleri", "Rodos'un Teslimi" ve "Rodos Şövalyeleri Adadan Ayrılıyor" adlı üç alt başlıkta incelemiştir. Burada, kuşatmanın son safhası yer almaktadır. Rodos'un artık Osmanlı hâkimiyetine girmesiyle Rodos Şövalyelerinin adayı terk etmesinden bahsedilmiştir. Rodos'un fethiyle birlikte Osmanlı'nın mehter eşliğinde nidalarına, dualarına, hatm-i şerifine ve fetih ezanının okunduğuna yer verilmiştir.

Beşinci bölümün başlığı "Kanuni Sultan Süleyman Dönüş Yolunda" olarak belirlenmiştir. Burada, Rodos kuşatmasının son aşaması anlatılmıştır. Büyük bir zaferle sonuçlanan kuşatmanın ardından 29 Ocak 1523 günü Kanuni Sultan Süleyman İstanbul'a dönmüştür. Kendisinin de katıldığı bu sefer 228 gün sürmüştür. Yazar, sonuç kısmında ise kitabın içeriğinde yer alan Rodos kuşatmasını kısaca, neden ve sonuç şeklinde açıklamış, Rodos kuşatmasının önemini burada bir kez daha vurgulamıştır.

Kitapta ek olarak "Rodos'ta Osmanlı – Türk Mirası" adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde, fethin sonucunda miras olarak kalan Derya Kapısı, Süleymaniye Camii, Fethi Paşa Saat Kulesi, Fethi Paşa Kütüphanesi, İbrahim Paşa Camii, Üstad-ı Azam Sarayı, Sultan Mustafa Camii ve Hamamı, Recep Paşa Camii ve Murat Reis Külliyesi'nin bilgileri ve fotoğrafları yer almaktadır.

Son olarak yazar, her konuyu ayrı ayrı alt başlıklar altında ele aldığından, anlatımı daha açık ve anlaşılır kılmıştır. Bölümlerin alt başlıklara ayrılması okuyucunun olaydan kopmamasını sağlamış ve metnin bütünlüğünü korumuştur. Görsellerle zenginleştirilen kitap, okuyucu açısından daha zevkli bir hâle gelmiş ve göze hitap etmiştir. Kitabın içerisinde haritaların yer alması, anlatılan Rodos kuşatmasının hangi bölgelerde olduğunu ve kimlerle mücadele edildiğini daha net göstermiştir. Aynı zamanda okuyucu, kafasında kuşatmayı canlandırmakla beraber olayı daha iyi kavrayabilmektedir. Görseller, her ne kadar okuyucu açısından faydalı olsa da gereğinden fazla kullanılmıştır. Ancak yazarın amacının, kitabı akademik niteliğe bürümek değil, görsellerle birlikte kuşatmayı kurgulamak olduğu görülmektedir. Kitapta ayrıca kale planlarının da yer alması, dönemin şartlarında kalelerin nasıl planlara sahip olduğunu ve diğer devletlerin kuşatma için nasıl bir yol izlendiğini göstermiştir. Osmanlı ordusunun dönem içerisinde kuşatmalarda kullandığı taktiklerle Osmanlı kuşatmasının mantığı ortaya konulmuştur. Osmanlı kale kuşatmaları hakkında pek kitap yazılmaması nedeniyle, önemli bir kaynak eser niteliği taşımaktadır. Konuyu merak edenler ve genel kültür için okumak isteyenler için zevkle okunacak, genel okur kitlesine uygun bir kitaptır.

Kitabın bazı sayfalarında yer alan küçük bilgi notları da okuyucuyu bilgilendirmektedir. Yazar, kitabını oldukça sade ve anlaşılır bir dilde kaleme almıştır. Bununla birlikte kitapta yazım yanlışları

görülmemektedir. 339 adet dipnot kullanılmış, dipnotlarda uzun açıklamalarda bulunmuştur. 114 adet kaynak kullanılmış ve kaynakça alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Ayrıca Topkapı Sarayı Müzesi Yazma Eser Kütüphanesi de kaynaklar arasında yer almaktadır. Bu kadar kaynak ve dipnot kullanılması, konunun oldukça derin bir şekilde araştırıldığını göstermektedir. Görsellerin yer aldığı sayfalarda ayrıyeten bir kaynak belirtilmiştir. Kitabın amacı, Rodos kuşatmasını tartışmaktan ziyade detaylı bir şekilde ve dönemin şartlarıyla birlikte olayı öğretmektir.